

10.
Q. F. F. Q. S.

DISSERTATIO ETHICA

De

HONORE,

Quam

AUSPICE DEO,

Cum Suffragio Ampliff. FAC. PHILOS.
in Regia ad Auram Academia,

Sub

P R Æ S I D I O

VIRI Celeberrimi,

DN. M. JOHAN. BERNH.
MUNSTER/

Philos. Pract. & Hist. Professoris Ord.
Promotoris & Præceptoris, jugiter
suspiciendi.

*Publico & placido bonorum examini
modestè submittit*

ANDREAS C. HERKEPÆUS,
Tawast.

In diem, si DEO placebit, 9 Decemb.
Anni M. DC. XC. IX.

Exc. apud Jo. LAURENT. WALLIUM.

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS

Fido Viro,

Reverendissimo in CHRISTO
Patri ac Domino,

DN. PETRO LAUR-
B E C C H I O,

SS. Theologiæ DOCTORI longè
Celeberrimo,

Dicecesios Wiburgensis EPISCOPO
Eminentissimo,

Consistorii ejusdem PRÆSIDI
Gravissimo,

Regii Gymnasii, Musarumque
per Dicecesin, EPHORO
Amplissimo,

MÆCENATI & DOMINO
suo optimo,

*Submissa devotione æternum su-
spiciendo.*

*Admodum Reverendo & Claris-
simo Domino,*

**DN. M. P E T R O
C A R S T E N I O,**

**Regii Gymnasii Wiburgenfis
S. Theol. LECTORI**

Primario

Celebratissimo,

**Templi ibidem Cath. PASTORI
adeoque**

ARCHI-PRÆPOSITO

Gravissimo,

**Confessus Ecclesiastici Seniori
longè dignissimo,**

Domino & Promotori

suo magno,

*devota mentis observantia statem
debenerando.*

PACEM ET OMNIMODAM
FELICITATEM!

nclytis, Mœcenates Maximi,
Vestris Nominibus *pertenuis* has
ingenii mei primitias, magnitudo
negotiorum, quibus Reverendissimus in
Christo Pater, Tuæq; Amplissima Digni-
tas, *indies tenentur, meaque tenuitas &*
scripti vilitas inscribere, vetabant. Verum,
singularis, Reverendissimi in Christo
Patris, & *plusquam Paterni favoris jugis*
recordatio; Tuæque Amplissimæ Digni-
tatis pronus in literatos affectus, animum
trepidum ita erexerunt atque firmarunt, ut
Nominum vestrorum Amplissimorum
splendore, pagellas has incomptas, tantoque
lumine non dignas, illustrare non formida-
verim, certa fretus spe, Mæcenates Maxi-
mos, hoc cogitationum mearum specimen, le-
ve licet, mihi suscepturos vultu, in aeternum
bis-

*humilimi animi & subjectionis indicium,
meq; & studia mea, eò, quo in votis habeo,
benignissime promoturos; quod identidem
Reverendissimo in Christo Patri, ac,
Tuæ Amplissimæ Dignitati, Omnis boni
affluentiam cœlitus descendentem vovens; de-
sidero; atque persisto*

Reverendissimi in CHRISTO
Patris,
&
Tuæ Amplissimæ Dignitatis,

Humilimus servus
And. C. Herkepæus.

UIRIS,

*Plurimum Reverendis, Clarissimis, Reverendis
ac Doctissimis Dominis,*

M. HAQUINO PIHLMANN,

Pastori Ecclesiarum Wirmoënsium
meritissimo, ut & Districtus adja-
centis Præposito Gravissimo, Parenti
& studiorum meorum Promotori
Optimo, filiali obsequio æternum ma-
ctando.

M. ELIÆ WOIVALENIO,

Præposito & Pastori in Sarmati
meritis dignissimo, Promotori & Con-
sanguineo propensissimo, semper mul-
tumque suspiciendo.

DN. PETRO FRISIO,

Pastori in Joudzena vigilantissimo,
Fratri honoratissimo, jugiter prole-
quendo.

DN. LAURENTIO FRISIO,

Sacellano in Hauho & Zhulos fide-
lissimo, Fratri ut Optimo, ita cha-
rissimo amantissimoque.

SALUTEM!

Audacia veniam concedite, Promotores & Fautores propensissimi, quod nomina vestra spectatissima, huic plus quam simplici opelle praefigere, non sum veritus; non quidem, ut hoc nomine multitudo beneficiorum vestrorum compensetur, sed ut, animi mei gratitudo vobis de me maxime meritis, testator fiat. Tua enim Pl. Reverende Dn. Præposite, Parens optime: tot tantaque exinde, quo parentibus desid: ac Chariss: orbatus fueram, illustra in me exstiterant beneficia, ut vix ea verbis satis dignis prædicare queam, multo minus rependere possim: Vestraque Promotores & fautores propensissimi, egregia & salutaria consilia, ad ardua quævis enitendi, abunde perspecta habeo. Ea propter, hoc vile munus cartbaceum, Plur. Reverendi Dn. Præpositi & Fratres honoratissimi, in gratissima mentis tesseram excipiant, humilimè ac officiosè oro & obtestor; me, fortunasque
meas,

*meas, Vester Paternus & sincerus, ut
hactenus ita in posterum, foveat favor:
qui Cælum continuo sollicitabo, perma-
neatis in longam annorum seriem, felicis-
simi superstites! atque manebo usque ad
finem vite.*

Pl. Reverendorum Clariss.

ac

Doctissimorum Dm.

devotissimus cultor

And. C. Herkepæus.

Auct: & Resp.

NAE existimes, Candide Lector,
dum pagellæ hæ, ab ingenio adhuc
parum subactæ profectæ, conspe-
ctum Tuum subeunt, me levissi-
mæ cujusdam vanitatis, aut Thraonica osten-
tationis causa, tenellas tenelli ingenii mei vi-
res periclitari velle. Perpendas oro quasque,
quam difficulter emergant, quorum conati-
bus res angusta domi obstat, quamobrem
etiam cum aliis egenis Musarum cultoribus
anxias cogitare cœpi, quo demum modo tot
prementibus undiquaque calamitatibus, at-
que, quod adversus ardua gravis eniti cu-
pientibus maxime obicem ponit, iniquissimo
paupertatis oneri irem obviam; quod tamen
fieri aliâ ratione vix posse speravi, quam ut
tantum non mihi impossibilia tentarem, ad-
ductus ad id effato Poetæ dicentis: Audaces
fortuna juvat, timidosque repellit. Quod
si, Candide Lector, humanæ conditionis non
nescius, hoc meum propositum, licet tenui pen-
dens

dens filo, adprobaveris, esset de quo impense mihi gratularer, sin minus, perpendas rogo, in arbitrio non esse nostro, quid quisque vel dicat vel cogitet; quot enim capita tot sensus, aliquibus saltem placuisse mihi abunde sufficiat.

§ I.

Ut inoffenso pede progrediamur, morem in Scholis nostris receptum, observare necessarium ducimus, initium faciendo ab ipsa Definitione, quam talem exhibemus: *Honor est premium virtutis, viro virtute prædito, à congruente ejusdem judice tributum, ut virtus ejus refulgeat, ceterique ejus exemplo ad virtutem incitentur.* Et licet nec desint aliæ honoris definitiones atq; descriptiones, hanc tamen præ reliquis omnibus commendat perspicuitas. Et ne ignoti videamur viatores, inque profunda incognitaque erremus sylvâ, statua, viam juxta monitum B. D. Calovii in sua Methodologia, monstrans, erigenda est, per quam

quam intellectam volumus ipsam vocis
 originationem, quam sequenti paragra-
 pho exhibemus.

§ 2.

In definitione nominali primo loco
 perpendenda venit Etymologia vocis,
 quam à verbo honorare derivant, hoc
 iterum ab honos; de cujus natalibus
 inter Philologos omnes non convenit,
 plerique tamen Græcis eas deberi con-
 tendunt, vel à verbo ὄνημι juvo, utilita-
 tem adfero, atq; profum, unde ὄνειρα-ατ
 hoc est, utilitas, emolumentum, donum,
 ut esset honor quasi præmium virtutis;
 Aliis deducta reperitur ab ὠνέομαι,
 quod ratione significationis est, emo,
 unde nomen ὠν denotat pretium, seu
 id quod virtuti persolvitur; Quæ vocis
 originatio, ut ut nonnullis minus con-
 grua videatur, salva tamen venia retine-
 ri potest, cum gradatim quasi descendat
 ab ὄνημι vel ὠνέομαι; quæ cognata sunt,
 & ratione Etymologias exiguam vel
 nullam, habent differentiam. Contenti
 sic

sic pro ratione instituti, hac deriva-
 tione; ipsam Errorum Genetricem Ho-
 monymiam adgredimur, liberabitur fa-
 cile ab æquivocationibus hæc vocula,
 dum eam non consideramus (1) spiri-
 tualiter, pro honore Theologico, quem
 in hac mortali & misera vita & qui-
 dem ex scriptis gentium frustra ex-
 pectamus, utpote qui non nisi ex sacra
 scriptura hauritur, sed (2) pro externo re-
 verentiæ signo, & meritorū testimonio,
 quod voce Præmii indigitatur, nam teste
 Aristot: Eth: lib: 4. honor externorum
 omnium bonorum optimum & maxi-
 mum est. Quæ Synonymiam, potiores
 ejus adpellationes verbo tantum tangere
 finit brevitatis, cui maxime litamus.
 Inprimis in foro Romano, dicitur pul-
 chritudo, honos, dignatio, titulus, dig-
 nitas, Majestas, decus & amplitudo.
 Idiomate græco dicitur *εὐδαιμονία*, *εὐ-
 πορεία*, à virtutis actionibus, ratione
 adjunctorum *τὸ ἀγαθὸν* teste Platone.
τὸ ἀρετὸν, alias ejus adpellationes consul-
 to præterimus.

§. III.

Hisce simpliciter pro modulo ingenii
 præbatis, antequam ad definitio-
 nem realem transitum facimus remo-
 vendum est hoc obstaculum, atque bre-
 viter disquirendum: Num summum
 Bonum Morale consistat in hono-
 re? quam quæstionem contra Poli-
 ticos quosdam negamus, rationem ad-
 ducimus, quia honor hic non causali-
 ter, sed significativè ac relativè sumitur.
 Et præterea expetitur, ex consensu o-
 mnium Philosophorum, summum Bonū
 propter se, honor autem propter aliud,
 scilicet virtutem & ejus testimonium;
ἵνα πρὸς τὴν ἐαυτῶν ἀγαθῶν εἶναι. i. e. ut
credant ipsi se bonos esse, quid, quod in-
ter requisita summi Boni, est & illud,
quod sit difficulter mobile, adeoque im-
mutabile, Honor a. est Ἰσχυροτέρον τι,
i. e. infirmius quid minusque stabile,
quam ut homines possit efficere felices.
 Unde Concludimus Honorem sub ad-
 pellationem summi Boni non cadere.

§. IV.

§. IV.

Sed ne videamur à tramite semel ad-
 Sprobato aberrare, placet Definitionem
 modo à nobis datam adsumere enucle-
 andam: Genus in data Definitione, est
 Præmium virtutis, idque haud im-
 merito, cum virtutis Definitio ab Arist:
 aliisque concinnata honori competat.
 Argumenta contrarium probantia ad-
 ferre vetat instituti ratio; utique sic o-
 missis iis ad differentiam pedem pro-
 movemus quæ petitur. I. à causa Ef-
 ficiente. Hæc est vel Universalis vel Par-
 ticularis. Causa Univ. Honoris est DEUS
 T. O. M. qui quemadmodum omnis
 boni fons est & origo, ita & homini
 naturale quoddam honoris desideri-
 um instillaverat; quod vel inde ma-
 nifestum est, quia etiam in lege sua o-
 mnem reverentiam, observantiam &
 submissionis atque venerationis signi-
 ficationem, quâ homines inferioris sor-
 tis, superiores prosequi tenentur, hono-
 ris adpellatione complexus est præcepto
 quarto; Causa particularis est intellectus
 &

7
& voluntas; quamvis enim protoplasti lapsu primævo, nunquam satis deplorandam labem in posteros derivarint atque propagarint, principia tamen naturalia quodam modo habilia sunt, ut honestum à turpi discernere queant, quippe qui accuratiori mentis scrutatio in se ipsum descenderit, quam primum eo usque pervenerit, ut sive experientiâ sive curâ, aut institutione & exemplis aliorum, iis se instructum artibus senserit, quarum ope muneri alicui se rite præesse posse sperat, in animo quoddam honoris desiderium deprehendet; quâ naturali sua inclinatione cognatâ, omnia quæ ad hoc vitæ genus necessaria observat, curat, proque habitu rerum vitam suam disponit atque instituit. Causam Materialem cum Philosophis duplicem facimus, vel ex qua, vel circa quam, Ex qua est actio hominis virtuosa. Creatori enim cultu illo exhibito quem præscribit sacra pagina, homini non dum subsistere licet, si insito sibi adpetitu & desiderio aliquando
la-

8.
satisfactum iri velit, sed respectu præceptorum reliquorum, vitam, mores adeoque omnes actiones voluntati Divinæ conformes, instituere tenetur, quò rite factò, illum ipse vicissim amat, honori admoveat, inque non vulgari habet pretio. Materiam circa quam constituit virtus, quæ sui cultores, habita ratione adfuitatis condigno quondam brabæo exornat, unde & videmus paucos fuisse tam compositæ felicitatis tantamque à majoribus sibi, jure velut hæreditario comparatam & relictam habuisse gloriam, ut neglectâ arduâ illâ atque spinis undiquaque obsita virtutis semitâ, honoris apicem feliciter ascenderint, nisi ipsi, velis remisque (quod ajunt) naturæ defectum, arte atque condigna educatione conati sint emendare, teste seneca Natura non dat virtutem; Ars est bonum fieri. Causa Honoris finalis est etiam duplex. Absolute ultimus finis ut aliarum omnium rerum ita & Honoris, est gloria summi Numinis; Intermedius in suo genere & se-
cun-

eundem quid, est splendor virtutis externus; ut & aliorum ad assiduum virtutis studium invitatio.

§ 5.

Evolutione hactenus Definitionis tam Nominalis, quam Realis simplici tenuique penicillo adumbratâ, restat, ut paucis agamus de quæstione quondam apud Philosophos non leviter agitatâ, scilicet, An honores Academicos, quales sunt gradus Magisterii & doctoratus, ambire liceat? ut enim quovis seculo, non pauci veritatis hostes inventi sunt, ita & ad errores suos palliandos, novas subinde absurditates confingunt, unde & â Scalig: Exerc: 307: sect: 28. haud inconvenienter adsimulantur iis, qui in limo utrumque crus habent impactum, Quo namque enixius alterutro, sese expedire conatur, eo profundius alterum defigunt. Anabaptistæ & Veigeliani, uti omnem Magistratum per hypotheses evertunt, ita quoque honorum gradus simpliciter reji-

ciunt. Sic Andreas Bodenstein Carol-
 stadius Doct. titulos Academicos Docto-
 rarus & Magisterii, elatæ mentis indicia
 atque signa vocavit, atque sic mutato,
 vitæ genere, Luthero, in quodam so-
 lemni actu doctorali A B C Darius
 dictus. horum autem ἀφισολυμία^ν seu
 contentum honorum sequenti tormen-
 to everti posse speramus: Quicquid
 repugnat ordinationi Divinæ, Decalogo,
 Naturæ, veræ Politicæ & rectæ ratio-
 ni, illud admitti nec potest, nec debet:
 At contemptus honorum sive ἀφισολυ-
 μία hisce omnibus repugnat, Ergo. Ma-
 jor sua radiat luce. Minorem proba-
 mus i. pugnat cum ordinatione Divina;
 quia veteres instituto satis laudabili &
 proficuo ex historia Creationis ipsius
 hominis, tres eosque diversos civilis
 conversationis ordines eruerunt. Ec-
 clesiasticum colligunt, facta cap. Gen. 2.
 mentione imaginis & cultus Divi-
 ni. Politicus necessario nexu sequitur
 dominium homini in creaturas conces-
 sum. Status OEconomicus innuitur de-
 scri-

scriptione conjugii, quibus ordinibus,
 teste experientia, æqualis honor deferri
 neguit. 2. diximus ἀφισθημίαν repu-
 gnare Decalogo quia vi quarti præcepti
 tenentur filii honorare parentes; unde
 firmum hujus nostræ adsertionis habe-
 mus fundamentum, Filiorum quippe
 nomine non modo naturales filii veniunt,
 sed & omnes illi, qui alieno imperio
 atque potestati subsunt, puta ratione
 Magistratus Palitici, subditos: ratione
 Doctorum in Ecclesia, auditores: ratio-
 ne Dominorum, servos; atque majorum
 natu, juniores. Cum jam honorans
 minor sit honorato (loquimur de ho-
 nore imperato) necessario æqualitas
 honorum non datur, quando quidem
 ex tenore hujus legis, inferiores obse-
 quium & honorem eminentioribus præ-
 stare debent. Pugnatur 3. cum Natura:
 Cum enim scæmina è costâ viri creata
 sit, & maritus dicatur 1. Corint: ii caput
 uxoris, non potest non scæmina, marito
 tanquam originis suæ principio atque
 capiti, reverentiam exhibere. 4. Vera
 Poli-

Politia destrueretur nisi imperantis & obtemperantis honor discreparet, ut enim in Politia omnino requiritur, relatio inter duo, ita ingens sequeretur confusio, si æquales essent omnes, nullus vero obtemperare vellet. 5. Rectæ rationi repugnat hic honorum contemptus, cum enim virtus omnibus æqualiter non insit, sed uni in excellentiori gradu competat, alter vero ad vitiorum scopulos naufragium faciat; non potest honor, qui virtutis præmium est, æqualiter distribui. recta enim ratio suadet æqualibus danda esse æqualia, secundum statutam Reipublicæ. quod nisi esset, nihil causæ haberet homo, cur virtuti operam daret, 6; Pugnat cum lege naturæ, quæ cuique suum tribuendum dicitur esse. dum jam quis honorem meritum eripit digno, indignoque confert, peccat non minus contra generale hoc dictamen naturæ, quam qui proximi sui bona illicito modo ad se pertrahit, eaque deinde pro lubitu aliis distribuit, qui
 ad

ad ea nihil contulerunt. Homo jam beneficio facultatis intellectivæ animadvertens sibi honorem merito deferri posse, colligit se eundem, eodem jure petere & adfectare posse, quo pactam mercedem, confecto opere, artifex.

§. 6.

Coronidis loco verbo uno vel altero inquirendum: utrum honor magis sit honorantis, quam honorati? cujus quæstionis posterius membrum adfirmamus, utut non exigua objectionum plaustra à Philosophis in medium proferri soleant, quibus quidem suo abundare sensu cum veneratione finimus, interim tamen, rationes nonnullas pro nobis facientes adducimus, quorum 1. ab ipsa derivatione desumitur, nam quilibet, qui vel à limine Latium salutaverat, non potest non videre, ab honore denominari honoratum, non vero honorantem, unde firmiter concludere possumus honorem potius honorati quam honorantis esse. 2. petitur à Definitione honoris, quod sit præmium virtutis, ideoque quemad-

modum præmium merenti debetur ab eo, qui eum, pactâ mercede, conduxit, ita non potest non honor, virtutis præmium ei adtribui, qui relictâ lata illa vitiorum viâ, arduæ virtutis semitæ constanti gressu insistere cœperit. 3. argumentum pro nostra sententia petimus à natura transiens, quæ in subjecto ex quo, vel a quo non terminatur. cumque honor absq; dubio actio transiens sit, necessario terminatur in subjecto in quod & in quo, adeoque honor magis honorati erit quam honorantis. Reliqua quæ hic adferri deberent & tractari, haud nescius me plurima intermisisse, habita ratione angustissimæ supellectilis, fusius vetat prosequi instituti ratio; quapropter à Te, Benevole lector, assidua ac humili contendo prece, velis pro ea, qua es humanitate, immaturum hunc tenelli mei ingenii fœtum, candoris Tui velamine obtegere, majoraque: ab iis expectare, quos feliciori ingenio natura, fortuna v. facultatum abundantia beavit.

SOLI DEO GLORIA.

Ad Juvenem

Humanitate & Eruditione commendatissimum,
Dn. ANDREAM HERKEPÆUM,
Fautorem & Amicum integerrimum,
Dum Dissertationem suam de HONORE
feliciter evulgaret.

Σύγγραμμα.

Fervida quæis luxus concusserat arma, do-
lorem,
Protinus his dictis sustulit ira Jovis;
Quid clypeata adeo concurrunt agmina campis?
Ferreæ telorum bulliet usque seges?
Nec placet immotis, præbens pax otia fessis,
Turzida quâ conor flectere corda Deus.
Quin age jam faciã circumdata colla catenis,
Sitis ut heic comites, vos terat ast rabies:
Hinc dolor argenti sequitur pede tristia luxus
Signa pedum, curas concomitatur HONOS.
Cernere quin possis quo tendat fabula Amice,
Ambigit ut nemo, sic facile augur ero:
Pondera pensabit, quæ lassus sæpe iulisti
Fructus honos oneris quem Tua charta
gerit.

L. Mq₃ quamvis occupatissimus
dedit

DANIEL STECKSENIUS.

Literarum & morum laude confpicuo
Dn. ANDREÆ C. HERKEPÆO,
Amico suo honorando,

De
HONORE,
honesto proposito,
erudite differenti,
honores vaticinantur :

Naturam calamo dum docto pingis
honoris,
Semper honorandus suaviter amice
venis,
Nempe : honorandus Musisque tuisque
& amicis,
Sic quoque honorandus quondam eris
& patriæ.

MICH. SADELIIIS.

Et

Quem jurat Aonios mites decerpere fructus,
Hunc uber messis, gloria honorque manet.
A puero semper tu his es versatus in hortis ;
Ergo tibi hic fructus fert labor ecce tuus :
Ingenii fœtus ergo doctosque labores
Grator amice tuos, qui meruere decus.

JOHANNES Bihlmann / I. F.

